

Nr 34

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändring av 6 § familjebidragsförordningen den 29 mars 1946 (nr 99); given Stockholms slott den 13 januari 1956.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till förordning om ändring av 6 § familjebidragsförordningen den 29 mars 1946 (nr 99).

GUSTAF ADOLF

Torsten Nilsson

Propositionens huvudsakliga innehåll

Med hänsyn till livsmedelskostnadernas stegring föreslås att maximibeloppen för familjepenning enligt 6 § familjebidragsförordningen skall höjas med 10 % och för de olika kategorierna av familjemedlemmar utgöra 5: 50, 3: 30 och 2: 20 kronor för dag.

Förslag
till
Förordning om ändring av 6 § familjebidragsförordningen
den 29 mars 1946 (nr 99)

Härigenom förordnas att 6 § familjebidragsförordningen den 29 mars 1946¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

6 §.

Familjepenning utgår — — —
för dag:

Familjepenning utgår — — —
för dag:

- Kronor**
- 1) För hustru — — — 16 år 5: —
2) För annan — — — under 1) 3: —
3) För annan — — — under 1) 2: —

När synnerliga skäl därtill äro må efter särskilt medgivande, enligt vad i 39 § stadgas, familjepenning för värnpliktigs moder, som förestår hans hem, utgå med högst 5 kronor för dag, oaktat den värnpliktige icke har hemmavarande familjemedlem under 16 år.

- Kronor**
- 1) För hustru — — — 16 år 5: 50
2) För annan — — — under 1) 3: 30
3) För annan — — — under 1) 2: 20

När synnerliga skäl därtill äro må efter särskilt medgivande, enligt vad i 39 § stadgas, familjepenning för värnpliktigs moder, som förestår hans hem, utgå med högst 5 kronor 50 öre för dag, oaktat den värnpliktige icke har hemmavarande familjemedlem under 16 år.

Denna förordning träder i kraft den 1 mars 1956.

¹ Senaste lydelse, se SFS 1953: 38.

*Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 13 januari 1956.*

Närvarande

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM.

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Torsten Nilsson, anmäler efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet fråga om *ändring i familjebidragsförordningen* och anför därvid följande.

Försvarets socialbyrå har i skrivelse den 19 oktober 1955 framlagt förslag till förhöjning av familjepennningens maximibelopp. Över förslaget har efter remiss yttranden avgivits av *överbefälhavaren, försvarets civilförvaltning, försvarets upplysnings- och personalvårdsnämnd; socialstyrelsen, statskontoret, länsstyrelserna i Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Malmöhus, Värmlands och Västerbottens län, Svenska stadsförbundet samt Svenska landskommunernas förbund.*

Gällande bestämmelser m. m.

Enligt såväl den numera upphävda 1942 års krigsfamiljebidragsförordning (SFS 1942:521) som 1946 års familjebidragsförordning i dess ursprungliga lydelse utgick familjepenning med högst de belopp för dag som framgår av följande tablå.

	1	2	3
Ortsgrupp	För hustru och frånskild hustru ävensom — därest värnpliktig icke sammanlever med hustru eller hustrun, med vilken han sammanlever, är arbetsoförmögen — för annan familjemedlem, som förestår hemmet åt värnpliktig med hemmavarande familjemedlem under 16 år	För annan familjemedlem över 16 år än som avses i kol. 1	För annan familjemedlem under 16 år än som avses i kol. 1
	kronor	kronor	kronor
I	2: 75	1: 40	1: 10
II	3: —	1: 65	1: 20
III	3: 25	1: 90	1: 30

Familjepenningens maximibelopp har sedermera höjts ett flertal gånger med hänsyn till livsmedelskostnadernas stegring.

Sålunda framlades genom propositionen 1950:146 förslag om upphävande av dyrortsgrupperingen av familjepenningen och om vissa höjningar av familjepenningens maximibelopp. Förslaget, som avsåg endast en provisorisk reglering för budgetåret 1950/51, bifölls av riksdagen (skr. nr 240).

Genom propositionen 1951:17 föreslogs, bland annat, ett definitivt slopande av dyrortsgrupperingen och en ytterligare höjning av familjepenningens maximibelopp. Propositionen bifölls av riksdagen i de delar, varom här är fråga (skr. nr 60).

I propositionen 1952:19 föreslogs att maximibeloppen skulle bestämmas till kronor 4:50, 2:60 och 1:80. Dessa belopp hade beräknats på grundval av det senast tillgängliga indextalet för livsmedelskostnaderna (september 1951), vilket utgjorde 224 enheter.

Under behandlingen av sistnämnda proposition konstaterade andra lagutskottet (utl. nr 3) att index ytterligare stigit och att senast då tillgängliga indextal, som avsåg december 1951, utgjorde 229 enheter. Med beaktande härav förordade utskottet, att maximibeloppen skulle fastställas till kronor 4:60, 2:70 respektive 1:85, vilket innebar en viss avrundning uppåt. Utskottets förslag bifölls av riksdagen (skr. nr 17).

Slutligen föreslogs i proposition den 2 januari 1953 (nr 21), bland annat, att maximibeloppen skulle höjas till 5, 3 respektive 2 kronor. Förslaget grundade sig på då senast tillgängliga indextal för livsmedel (september 1952), vilket utgjorde 252 enheter. Propositionen bifölls av riksdagen (skr. nr 38), och i överensstämmelse härmed erhöll 6 § familjebidragsförordningen ny lydelse enligt förordning, som den 20 februari 1953 (nr 38) utfärdades angående ändring i familjebidragsförordningen.

De ändrade reglerna, vilka trädde i kraft den 1 mars 1953, gäller alltså jämt.

Socialbyråns förslag

Socialbyrån erinrar om att familjepenningens nuvarande maximibelopp grundats på livsmedelskostnadsindex för september 1952. För huvudgruppen livsmedel i det konsumentprisindex, som numera framräknas, motsvaras kostnaderna vid nämnda tid av indextalet 139. I september 1955 utgjorde indextalet för livsmedel 148. Ökningen innebär en fördyring av livsmedelskostnaderna sedan september 1952 med 6,6 %. Om detta procenttal avrundas till 7 och utnyttjas för framräknande av nya familjepeningbelopp erhålles beloppen 5:35, 3:21 och 2:14 kronor. En sådan förhöjning av familjepeningbeloppen innebär en ekonomisk förbättring med omkring 14:70 kronor i månaden vid den vanligast förekommande familjebildningen vid första tjänstgöring, nämligen hustru och ett minderårigt barn. Med hänsyn till försörjningsläget i övrigt för en dylik familj

är en sådan höjning icke betydelselös. Eventuell ytterligare stegring av livsmedelskostnaderna bör medföra en däremot svarande procentuell ökning av familjepeningen.

Socialbyrån anför vidare: Enligt socialbyråns mening talar starka skäl för att familjepeningens maximibelopp är i behov av en verklig revidering, varvid 1942 års familjepeningbelopp icke längre synes kunna utnyttjas såsom utgångspunkt. Vid en sådan revidering bör beaktas icke blott den till viss tidsperiod hänförliga levnadskostnadsfördyringen utan även den genomsnittliga standardförbättring, som kunnat genomföras inom landet och som kommit till klart uttryck på flertalet av sociallagstiftningens områden. Det synes jämväl böra uppmärksammas, att vissa kommuner tillämpar en socialvårdsstandard, som är högre än familjebidragsstandard. Med hänsyn till att det närmast torde ankomma på 1954 års värnpliktsav-löningsutredning att utreda ifrågavarande spörsmål har socialbyrån icke ansett sig böra föreslå några i egentlig mening reviderade familjepeningbelopp. Då det emellertid är i hög grad angeläget att familjepeningens maximibelopp snarast höjes, bör under alla förhållanden förslag föreläggas 1956 års riksdag om en förhöjning av nämnda belopp, baserad på lägst det indextal för livsmedel, som är aktuellt vid tiden för förslaget framläggande för riksdagen. Med hänsyn till de värnpliktigas inryckningstider och tjänstgöringsförhållanden under år 1956 förordar byrån, att de ändrade bestämmelserna tillämpas från och med den 1 mars 1956.

Yttranden

Förslaget om höjning av familjepeningens maximibelopp har tillstyrkts eller lämnats utan erinran av samtliga remissmyndigheter. Flertalet av myndigheterna har understrukit angelägenheten av att familjepeningbeloppen underkastas en omprövning jämväl med hänsyn till den ekonomiska utvecklingen på andra områden. *Socialstyrelsen* — som avgav sitt yttrande den 28 november 1955 — anför bland annat följande: Indextalet för livsmedel för oktober 1955 hade fastställts till samma tal som för september 1955 eller 148. Med hänsyn till de prishöjningar, som inträffat i november 1955 till följd av de beslutade compensationerna för skörde-skadorna, och de ytterligare prisstegringar, som i anslutning därtill emotsågs inom den närmaste tiden, beräknade styrelsen att livsmedelsindex i december 1955 skulle komma att ligga omkring 152. Någon nämnvärd sänkning av indextalet under återstoden av innevarande produktionsår torde enligt socialstyrelsens uppfattning icke vara att förvänta. Hur prisnivån kommer att vara nästa produktionsår kan för närvarande icke bedömas. Socialstyrelsen anser det rimligt att familjepeningens maximibelopp räknas upp i förhållande till läget av livsmedelsindex vid årsskiftet 1955/56. — Även *försvarets civilförvaltning* anser lämpligt att maximibeloppen avvägs i förhållande till det indextal, som kommer att gälla den 1 januari 1956.

Departementschefen

Familjepennningens maximibelopp har höjts under ettvart av åren 1950—1953. Höjningarna har varje gång motiverats med stegringen av livsmedelskostnaderna.

Den senaste regleringen av maximibeloppen skedde på grundval av livsmedelskostnadsindex för september 1952, vilket utgjorde 252 enheter. Detta motsvaras i nuvarande konsumentprisindex av ett indextal för livsmedel av 139. Försvarets socialbyrå föreslår nu att maximibeloppen uppräknas med hänsyn till de prisstegringar på livsmedel, som inträffat efter angivna tidpunkt. Förslaget har tillstyrkts eller lämnats utan erinran av samtliga remissmyndigheter.

Socialbyrån har vidare som sin mening uttalat, att familjepennningens maximibelopp är i behov av en genomgripande revidering, som tager hänsyn icke blott till fördyringen av levnadskostnaderna utan även till de genomförda standardförbättringarna på andra samhällsområden. Med hänsyn till pågående utredning rörande de värnpliktigas ekonomiska och sociala förmåner anser sig byrån dock icke böra nu föreslå en så vittgående revidering av maximibeloppen.

Den av mig år 1954, med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande, tillkallade utredningen rörande ekonomiska och sociala förmåner till värnpliktiga m. m. (1954 års värnpliktsavlöningsutredning) har i uppdrag bland annat att företaga en allmän översyn av de nuvarande familjebidragsbestämmelserna. Med hänsyn härtill är jag icke nu beredd att föreslå andra ändringar i familjepennningens maximibelopp än som föranledes av de sedan september 1952 höjda livsmedelspriserna.

Det senast framräknade indextalet för livsmedel, avseende november 1955, utgör 151. Såsom framgår av det föregående förklarade socialstyrelsen i slutet av november 1955, att indextalet för december 1955 kunde antagas komma att ligga omkring 152 och att någon nämnvärd sänkning av indextalet under återstoden av innevarande produktionsår icke var att förvänta. Med hänsyn till angelägenheten av att en höjning av familjebidragen genomföres snarast möjligt anser jag att förslag till sådan höjning bör framläggas på nu föreliggande material.

Höjningen av livsmedelskostnadsindex från 139 till 151 innebär en ökning med omkring 8,6 %. Om de nu gällande maximibeloppen för familjebidrag höjes i motsvarande mån erhålles beloppen 5: 43, 3: 26 och 2: 17 kronor. Av praktiska skäl bör angivna belopp emellertid lämpligen avrundas uppåt till 5: 50, 3: 30 och 2: 20 kronor. Härigenom vinnes även att utrymme erhålles för en eventuellt uppkommande mindre prisstegring på livsmedel utöver läget i november 1955. Jag föreslår alltså att familjepennningens maximibelopp höjes till respektive 5: 50, 3: 30 och 2: 20 kronor. Höjningen utgör 10 %.

De nya bestämmelserna bör, såsom socialbyrån föreslagit, träda i kraft den 1 mars 1956.

Med utgångspunkt i uppgifter, som socialbyrån lämnat om familjepennningens andel i de totala familjebidragkostnaderna, kan den av mig föreslagna höjningen av familjepennningen beräknas medföra en ökning av de totala familjebidragkostnaderna med omkring 7 %. Vid i övrigt oförändrade förhållanden skulle detta medföra en utgiftsökning av omkring 2 miljoner kronor. Därest, såsom föreslagits i årets statsverksproposition, repetitionsövningarna i princip inställes under budgetåret 1956/57, kommer ökningen under angivna budgetår att bli avsevärt lägre. Den av mig nu föreslagna höjningen av familjepennningens maximalbelopp har beaktats i årets statsverksproposition vid beräkning av vederbörliga anslag till familjebidrag.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att antaga upprättat förslag till *förordning om ändring av 6 § familjebidragsförordningen den 29 mars 1946 (nr 99)*.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Patric Kalling